

Нито Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището, нито което и да е лице, действащо от името на агенцията, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата публикация информация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

PDF ISBN 978-92-9487-063-6 doi:10.2847/876713 BZ-06-22-117-BG-N

© Агенция на Европейския съюз в областта на убежището

Илюстрация на корицата: Irina_Strelnikova, © iStock, 2021 г.

Възпроизвеждането е разрешено, при условие че се посочи източникът. За използването или възпроизвеждането на снимки или други материали, за които Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището не е носител на авторското право, трябва да се иска разрешение направо от носителите на това право.

Въведение в този инструмент

Представената в настоящия инструмент информация по никакъв начин не е изчерпателна, а представлява набор от насоки и практически съвети относно прегледа на досиета ⁽¹⁾. Целта е да се подпомогнат държавите — членки на Европейския съюз, и асоциираните държави (ЕС+) в оперативната им работа, свързана с презаселването.

Какво е предназначението на този инструмент?

Този инструмент съдържа насоки за оценка на подадения документ за презаселване чрез проверка на досие, т.е. на базата на досието на Върховния комисариат за бежанците на ООН (ВКБООН) (Формуляр за регистрация за презаселване, ФРП ⁽²⁾) или Основана на идентифициране методология за презаселване, ОИМП). В него са описани редица дейности, които може да е необходимо да се извършат за обработването на такава молба. Ръководството съдържа практическа информация относно всички аспекти на избора въз основа на досие. В ръководството процесът е разделен на три части. Във всяка част от ръководството се разглежда специфичен етап от процеса.

Защо е създаден?

Това ръководство подпомага възникващите и съществуващите държави, участващи в презаселване, с набор от дейности, насочени към подобряване на практиките, свързани с „основания на досие“ метод на подбор на бежанци.

Кой следва да използва настоящото ръководство?

Ръководството е предназначено за служители, участващи в програми за презаселване, в съществуващи и възникващи държави, участващи в презаселване, в Европа. То се счита за полезно за служителите, които никога не са работили по презаселване и които биха могли да имат полза от допълнителни насоки, както и за служителите с многогодишен опит в презаселването, които биха могли да го използват за справка в своята работа.

⁽¹⁾ Първоначално този инструмент е разработен в рамките на проекта *Улесняване на презаселването и приема на бежанци посредством нови знания* (EU-FRANK). Проектът е финансиран от европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ под ръководството на Шведската миграционна агенция. Като част от процеса на предаване от EU-FRANK Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището проведе занятие по осигуряване на качеството на оперативните инструменти в областта на презаселването, разработени в рамките на този проект.

⁽²⁾ Наръчник за презаселване на ВКБООН, 2011 г., достъпен на: <https://www.unhcr.org/46f7c0ee2.pdf>

Подбор на базата на досие

Когато изготвя програма за презаселване, държавата може да избере мисия на презаселване, която включва допълнителни интервюта с бежанци, или вместо това „основан на досие“ метод на подбор на бежанци, при който бежанците се избират на базата на интервюта, провеждани от ВКБООН, и на Формуляра за регистрация за презаселване (ФРП). В това практическо ръководство се акцентира върху подбора въз основа на досие.

Може да има много причини да изберете подбор въз основа на досие. Те биха могли да включват например презаселване от приемаща държава, в която не е планирана мисия за презаселване, или спешният характер на случая може да означава, че обработването не може да чака до следващата планирана мисия за подбор, или ако мисия за подбор не може да бъде организирана от съображения за сигурност или поради други пречки. Като приемат прегледа на досие като метод за вземане на решение по случаи на презаселване, държавите, участващи в презаселване, могат също така по-лесно да приемат случаите, подадени от ВКБООН като спешни или неотложни, за които може да не е възможно да се проведе интервю и/или да се отиде на

мисия за подбор. Изборът въз основа на досие включва прегледа на случаи изключително във връзка с наличната документация, включително ФРП или други формати на досие по случаи, както и ангажирането на ключови национални и международни участници. Поради това е възможно да възникнат забавяния в процеса на вземане на решение и предаване на информация. Обикновено случаите се подават едновременно само на една държава. Поради специфични проблеми със закрилата обаче ВКБООН може да уведомява държавите на презаселване за успоредни заявления в такива ситуации.

Държавите на презаселване, които използват основания на досие метод на подбор на бежанци, оценяват препратените им от ВКБООН случаи.

Следва да се установят ясни процедури за подбор на досиета, в които е определена ролята на всеки ключов участник в процеса на презаселване. В процедурите следва също да са определени срокове за процеса по вземане на решение, които трябва да се спазват, особено в извънредни случаи и при спешно подадени документи за презаселване.

РАЗДЕЛ I. АНГАЖИМЕНТ ПО ПРЕЗАСЕЛВАНЕ

1.1. Искане на документи за презаселване

Когато държава, участваща в презаселване, се обърне към ВКБООН, за да предложи кандидати за презаселване, ВКБООН подава досиета, съдържащи информация, включително необходимата документация, която е от значение за държавата, участваща в презаселване, за да вземе решение относно презаселването на въпросните бежанци. Това се извършва главно във формуляра ФРП ⁽³⁾.

ФРП включва следните раздели:

1. Свързани със случая данни
2. Индивидуални биометрични данни
3. Роднини на основния кандидат и съпруг/съпруга, които не са включени в подадените документи
4. Искане за убежище
5. Необходимост от презаселване и приоритизиране
6. Оценка на специалните потребности
7. Допълнителни забележки
8. Страница с декларация
9. Прикачени документи

1.2. Критерии за подбор за презаселване

Държавата на презаселване определя критериите, спрямо които ще оценява случаите в рамките на своята програма за презаселване. Същото се отнася и за основания на досие метод на подбор.

Критериите за подбор ръководят етапа на подбор. Освен определението за бежанец държавата на презаселване може да има допълнителни критерии, които трябва да се вземат под внимание, за да бъде приет случай за презаселване, в зависимост от националното законодателство и предварителните условия. Следват примери за критерии, които държавата на презаселване би могла да приоритизира: медицински случаи, лица в сериозен риск да бъдат подложени на насилие и/или мъчения, преживели насилие и/или мъчения лица, уязвими групи, като например домакинства, в които глава на семейството е жена, и лица с различна сексуална ориентация или полова идентичност, семейства/групи от семейства или необвързани лица, специфични групи от бежанци или географски приоритети. Методологията за определяне на случая на презаселване, използвана от ВКБООН, и приоритизирането на индивидуалните случаи за разглеждане, са съобразени с нуждата от закрила и не се определят от критериите за подбор на държавите на презаселване. Вземат се обаче предвид критериите за подбор на държавите на презаселване, когато се взема решение коя държава да бъде избрана в момента на подаване на документи.

⁽³⁾ Някои държави, участващи в презаселване, са развили технически капацитет да получават данни от случаи на презаселване от ВКБООН като криптиран XML файл, който (от края на 2019 г.) може да се предава директно от системата на ВКБООН за регистрация и управление на случаи до системата на държавата, участваща в презаселване, без да е необходимо да се изпращат електронни файлове по имейл.

1.3. Приоритети и категории на подаване на документи на ВКБООН

Има три приоритета на подаване на документи за презаселване, които се разграничават според степента на спешност:

- Неотложни. Заплахите за сигурността и/или медицинските заплахи, на които е изложен бежанецът, налагат незабавно решение и/или отпътуване за държава на презаселване. Решение по неотложен случай за предпочитане се взема в рамките на 24 часа, а често е необходимо отпътуването да се организира в рамките на няколко дни. Такова ускорено обработване може да предотврати връщането или да спомогне за разрешаване на други рискове, свързани със закрилата.
- Спешни. Бежанците, които са изправени пред условия, които налагат бързото им презаселване, но с не толкова ограничена времева рамка, колкото посочената по-горе, се категоризират като спешни случаи. За тези бежанци има сериозни медицински рискове или уязвими страни, които налагат ускореното презаселване в рамките на 6 седмици ⁽⁴⁾ от подаване на документите.
- Нормални. Въпросните бежанци имат текуща, но не спешна нужда от презаселване. Решението за приемане или отхвърляне може да се вземе в хода на редовните процедури за подбор.

ВКБООН оценява нуждите от презаселване въз основа на следните категории, които са свързани със статута или положението на бежанците за презаселване:

- Нуждите от правна и/или физическа защита на бежанеца в държавата на убежище (това включва заплахата от връщане);
- Преживели мъчения и/или насилие, когато репатрирането или условията на убежището биха могли да доведат до допълнително травматизиране или повишен риск или когато не е налично подходящо лечение.
- Медицински нужди, по-специално животоспасяващо лечение, което не е налично в държавата на убежище.
- Жени и момичета в риск, които имат проблеми със закрилата, свързани с техния пол.
- Събиране на семейството, когато презаселването е единственият начин за събиране на членове на семейство бежанци, които поради бягство или разселване са разделени от граници или цели континенти.
- Деца и подрастващи в риск, когато презаселването е подкрепено от определяне на висшия интерес на детето.
- Липса на обозрими алтернативни трайни решения, което по принцип е приложимо само когато други решения не са осъществими в обозримото бъдеще, когато презаселването може да се използва стратегически и/или когато то може да отвори възможности за всеобхватни решения.

⁽⁴⁾ 2 седмици за приемане плюс 4 седмици за организиране на отпътуване.

РАЗДЕЛ II. ДОКУМЕНТ ЗА ПРЕЗАСЕЛВАНЕ

2.1. Регистриране на документа за презаселване

Досието за презаселване се подава от седалището на ВКБООН в Женева, регионален център за презаселване или директно от държавна служба на ВКБООН. Досието се представя под формата на мотивационно писмо или електронно съобщение с прикачен ФРП файл на ВКБООН.

След получаване на досието регистрирайте заявлението в националната база данни или използвайте [Образец за годишен преглед на подадените случаи на презаселване](#).

За държавите, които използват финансиране от фонд „Убежище, миграция и интеграция“ се определя също коя категория от фонда е приложима.

Ако е необходимо, могат да се изискат допълнителни елементи, например копия на всички документи (паспорт или карта за самоличност, медицински документи, други подкрепящи документи).

2.2. Искане и подготовка на становище или съвет

Ако бъде одобрен в рамките на националната стандартна оперативна процедура (СОП), всеки случай на презаселване се проверява, преди да бъде допуснат. При получаване подаденият случай се изпраща до ключови участници. В случай че се счита за необходимо даването на становище или съвет, от вътрешни отдели и/или ключови участници може да се поиска:

- да съберат информация, като например информация за държавата на произход (ИДП);
- проверка на основанията за изключване, като например член 1F от Конвенцията за бежанците⁵;
- да извършат проверка (като например проверка на социалните медии или на системите за регистрация на ЕС, например системата EU-VIS и Шенгенската информационна система);
- (незадължително) да оценят процеса на интеграция в обществото на държавата на презаселването;
- да оценят медицинските аспекти;
- да оценят последиците за международните отношения в Министерството на външните работи.

⁵ Член 1F: „Тази Конвенция, свързана със статута на бежанците (1951 г.), не се прилага по отношение на лицата, за които има сериозни основания да се предполага, че:

- а) са извършили престъпление против мира, военно престъпление или престъпление против човечеството според определението, дадено за тези деяния в международните документи, изработени за вземане на отношение спрямо такива престъпления;
- б) са извършили тежко престъпление от неполитически характер извън страната, която им е дала убежище, преди да бъдат допуснати в тази страна като бежанци;
- в) са виновни за извършването на деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН. Целите на член 1E от Конвенцията са да се откаже закрила на тези, които е възможно иначе да отговарят на условията за получаване на статут на бежанец, но които поради своите действия не го заслужават (напр. понеже допринасят за създаването на бежанци), и да се предотврати използването на статута на бежанец като щит срещу законно преследване в държавата на произход.

2.3. Проверка на досието

Все повече държави, участващи в презаселване, извършват проверки за сигурност. Ако се изисква съгласно

националната СОП, подаденото досие се проверява за проблеми със сигурността.

След като цялата информация и съвети или становища са събрани и получени, служителят, работещ по случая, ще направи предложение за окончателната оценка.

РАЗДЕЛ III. РЕШЕНИЕ ОТНОСНО ПРЕЗАСЕЛВАНЕ

3.1. Вземане на решение

Практиките за вземане на решение се различават между различните държави на презаселване. За някои случаи на презаселване може да бъде ясно, че ще бъдат приети или отхвърлени, докато други случаи може да налагат допълнително разследване и обмисляне.

Информацията относно положението в държавата на произход и държавата на убежище на съответните бежанци следва да се предоставя в контекста на предварителния подбор. ИДП и друга информация за убежището отвъд тази, която вече се съдържа в ФРП, може да бъде предоставена от ВКБООН и други субекти, включително посолството и НПО, които работят в сферата на международната закрила. Съответна информация може също да бъде намерена от голямо разнообразие от източници в интернет (Амнести Интернешънъл, Human Rights Watch, Accord, Refworld или портала за ИДП на Агенцията).

Ако е необходимо, може да се използва формуляр за оценка.

Решението се регистрира в националната база данни и/или в [Образец за годишен преглед на подадените случаи на презаселване](#).

Възможно е поради много причини (като например ако не е получено становище или съвет или когато е необходимо допълнително разследване) служителят, работещ по случая, все още да не може да вземе решение. В такъв случай ВКБООН трябва да се информира.

Ако не бъде взето решение въз основа на член 1Е, информация може да бъде получена по следните начини:

1. Отправяне на допълнителни въпроси до ВКБООН, като например искане на специфични документи. След това ВКБООН ще вземе под внимание своята политика, свързана със защита на данните, ще се опита да отговори на това допълнително запитване или като направи справка с информацията в досието, или като отново се допита до бежанеца, ако е необходимо.
2. Провеждане на видеоконферентен разговор с кандидата(ите) за презаселване.

Имайте предвид, че продължителните забавяния в процеса на вземане на решение могат да окажат значително въздействие върху съответния кандидат.

3.2. Уведомяване за решението

Решението се съобщава на ВКБООН. Съобщаването на решение следва да се извършва според договореното с ВКБООН, например като официално решение под формата на писмо или имейл за индивидуалния случай (приет/отхвърлен). Решенията следва да се изпращат до органа за връзка в седалището на ВКБООН, регионалния център за презаселване или държавната служба.

Когато ВКБООН се уведомява за решението, би могло да е препоръчително също да се договори срок, който да се има предвид за информиране на бежанеца за решението. След този срок може да се информират и

други участници (като например Международната организация по миграция (МОМ) или посолството). Ако е необходимо тези ключови организации да се информират относно решенията преди крайния срок, договорен с ВКБООН, следва да се поясни, че с бежанеца не трябва да се установява контакт преди това, за да се избегне информирането на бежанеца за решението от друга ключова организация, различна от ВКБООН. Това е така, освен ако нямате задължението да го направите в съответствие с националната практика.

Когато случай бъде отхвърлен, е най-добре ВКБООН да бъде информиран за причините за това отхвърляне. Ако не могат да се предоставят подробни причини, е препоръчително да се даде повече обща информация, включително решения, основани на общи положения например съображения за сигурност, причини, свързани с критерии за допустимост/изключване, и/или решения, основани на конкретния случай например интеграция и медицински съображения. По този начин ВКБООН ще може да извърши преглед на случая и да определи неговите перспективи, ако се наложи да бъде повторно подаден на друга държава на презаселване. Осведомеността за причините за отхвърляне също може да помогне при съветването на бежанците. По този начин ВКБООН ще може също да информира

новата държава на презаселване за причините за предишното отхвърляне, в случай че случаят бъде подаден отново. Ако държавата, в която случаят бъде подаден повторно, не знае какви са причините, поради които случаят е бил отхвърлен по-рано, може да има по-висок риск той да бъде отхвърлен отново.

3.3. Определяне на момента на съобщаване

Обикновено решението следва да бъде съобщено на ВКБООН колкото е възможно по-скоро. Добра практика е да се обсъди с ВКБООН моментът на съобщаване на решенията. Разбира се, следва да се вземе предвид приоритетът на подадените документи (неотложни и спешни случаи).

3.4. Процедури за трансфер

За трансфера в държавата на презаселване използвайте националната СОП или [Контролния списък за условията на трансфера](#).

Служба за публикации
на Европейския съюз

